

Aneta Kulakowska-Bicz

Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie

Wydział Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego

Zakład Podstaw Ekonomii i Nauk o zarządzaniu

e-mail: aneta.kulakowska@wp.pl

**ZDARZENIA KATASTROFICZNE I ICH UBEZPIECZENIE W POLSCE
W ŚWIETLE BADAŃ EMPIRYCZNYCH**

**Catastrophic events and their insurance in Poland in the light of empirical
research**

Słowa kluczowe: zagrożenia naturalne, zdarzenie katastroficzne, ubezpieczenie, pomoc poszkodowanym

Key words: natural hazards, catastrophism event, insurance, assistance injured

WSPÓLCZESNY STOPIEŃ ZAGROZEŃ NATURALNYCH

W licznych dyskusjach politycznych, społecznych i naukowych rozważa się zjawisko występowania coraz większej liczby zdarzeń o charakterze katastroficznym wywołanych przez siły natury. Katastrofy naturalne określane są zazwyczaj klęskami żywiołowymi lub kataklizmami. Katastrofa to wydarzenie, które wywołuje negatywne skutki w każdej dziedzinie życia człowieka. Zagrożenia naturalne istniały od zawsze, szkodząc ludziom, zwierzętom i roślinom. Wpływ żywiołów na życie ludzi i rozwój cywilizacji jest udokumentowany licznymi faktami, przykładami i relacjami. Historia bogata jest w opisy katastrof, które pociągnęły za sobą utratę życia i mienia ludzi. W ostatnim czasie dość często występują w naszym kraju, doświadczając dotkliwie różne regiony kraju oraz sektory i sfery działalności człowieka. Zagrożenia wykazują złożony charakter i różnorodność, a każde zagrożenie może wystąpić w dowolnym czasie na dowolnym obszarze z różnym natężeniem dotykając różne społeczności. Zagrożenia są zjawiskami powszechnie występującymi i nie jesteśmy w stanie określić, w którym momencie mogą wystąpić. W przyszłości przewiduje się wzrost częstotliwości natężenia tych zjawisk. W XXI wieku, liczba zagrożeń życia i zdrowia jest ogromna i cały czas wzrasta. Wyplacane przez państwo zasiłki, tanie kredyty oraz darowizny, a także dotychczasowy system ubezpieczeń nie zaspokajają potrzeb poszkodowanych. W związku z tym od kilku lat w Polsce

budowany jest system zarządzania kryzysowego¹ oparty na administracji ogólnej, która jest zobowiązana do zapewnienia społeczeństwu akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa. Znaczącą, choć nadal niedostateczną rolę przy odbudowie zniszczeń spowodowanych zdarzeniami katastroficznymi odgrywa system ubezpieczeń od zdarzeń katastroficzych. Jedną z podstawowych, a zarazem najważniejszych potrzeb człowieka jest bezpieczeństwo. Tylko człowiek, który czuje się bezpiecznie, jest w stanie normalnie funkcjonować i rozwijać się. Bezpieczeństwo to nie tylko brak zagrożeń, ale także „stan funkcjonowania” wielu innych dziedzin życia, tj. pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia, dostęp do instytucji edukacyjnych i oświatowych, dostęp do terenów rekreacyjnych, istnienie i dostępność niezbędnych szlaków komunikacyjnych, itp. (Lisowski, Kurzynowski 1999, str. 114). Bezpieczeństwo jest fundamentem społeczeństw ludzi wolnych, spokojnych o swój los i przyszłość. W trosce o byt i bezpieczeństwo obywateli polskich Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia prawo by strzec niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność oraz prawa człowieka i obywatela. Gwarantuje bezpieczeństwo obywateli oraz nakazuje strzec dziedzictwa narodowego i ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 5). Bezpieczeństwo w głównej mierze pojmujemy jako brak zagrożeń, ochronę przed zagrożeniami, lub jako poczucie bezpieczeństwa w następstwie niewystąpienia zagrożeń, albo też skutecznych działań im zapobiegających. Bezpieczeństwo to potrzeba ludzi, poczynając od jednostki po olbrzymie grupy społeczne, narody oraz systemy międzynarodowe. Bezpieczeństwo jest potrzebą egzystencjalną i wiąże się z istnieniem, zabezpieczającą przetrwanie, tożsamość, niezależność, spokój oraz pewność funkcjonowania i rozwoju. Bezpieczeństwo państwa obejmuje kwestie polityczne, militarne, aspekty gospodarcze, ekologiczne, społeczne i etniczne. Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia, czyli wrażenie niebezpieczeństwa (Nowakowski i in. 2009, s. 1). Każdy podmiot negatywnie odczuwa katastrofę i związane z nią skutki. Dla każdego podmiotu utrata i zniszczenie majątku w wyniku zdarzenia katastroficznego są tragedią i utrudnieniem dla szybkiego przywrócenia stanu sprzed katastrofy. Odbudowa utraconych dóbr jest niemożliwa w krótkim czasie, co powoduje destabilizację życia i działalności ludzi.

UBEZPIECZENIE JAKO INSTRUMENT TRANSFERU RYZYKA

Ubezpieczenie to asekuracja, konstrukcja finansowa, to znaczy mechanizm polegający na tym, że ubezpieczający zasilają fundusz wspólnego ryzyka, a ci

¹ zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz na odtwarzaniu infrastruktury lub przywróceniu jej pierwotnego charakteru. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r., o zarządzaniu kryzysowym. Dz. U., Ustawa z 2009 r., nr 131 poz. 1076.

którzy ponieśli szkody, otrzymują kompensaty skutków tych szkód (dzielenie się ryzykiem) od ubezpieczyciela (transfer ryzyka) (Handschke, Monkiewicz 2010). Zakład ubezpieczeń to jedna z najstarszych organizacji finansowych. Powstała wobec występowania ryzyka w życiu człowieka i jego działalności gospodarczej (Owsiak 1999, s. 136). Przyczyną stworzenia ubezpieczeń było dążenie do ograniczenia skutków niekorzystnych zdarzeń losowych spowodowanych siłami natury bądź skutkami działalności człowieka. W celu zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa społeczeństwu tworzone są różnego rodzaju systemy, w ramach których funkcjonują podsystemy realizujące zadania w zakresie poszczególnych dziedzin życia ludzi. Kluczową zasadą ubezpieczeń jest m.in. pokrycie strat i szkód powstałych w wyniku nieszczęśliwych zdarzeń losowych, zapewnienie środków na odbudowę majątku. Realizacja ubezpieczenia następuje przez wypłatę odszkodowań i świadczeń z funduszu tworzonego ze składek osób ubezpieczonych. Rynek ubezpieczeń, stosując istniejące na rynku metody i techniki ubezpieczeniowe daje nowe możliwości swoim klientom, w postaci różnych produktów ubezpieczeniowych opatrzonych stosownymi klauzulami.

SYSTEM UBEZPIECZEŃ OD ZDARZEŃ KATASTROFICZNYCH W POLSCE

Współczesne katastrofy oraz rozmiar i zasięg strat spowodowanych działaniem sił natury wskazują tendencje rosnące o dużej skali zniszczeń. Pomimo postępu technologicznego, rozwoju technik meteorologicznych oraz hydrologicznych oraz nowoczesnych systemów bezpieczeństwa, zjawiska spowodowane przez przyrodę coraz częściej dotkliwie doświadczają społecznie i ekonomicznie różne regiony naszego świata. Ubezpieczenie pozwala zabezpieczyć się przed finansowymi skutkami nieprzewidywanych zdarzeń losowych. Ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych obejmują niebezpieczeństwa, które zawarte są w umowie ubezpieczenia i dotyczą wszelkiego rodzaju przedmiotów majątkowych. Do tych niebezpieczeństw zaliczyć należy: przede wszystkim ryzyko powodzi, huraganu, pożaru, uderzenia pioruna, itp. Ubezpieczenia obowiązkowe i dobrowolne w polskim systemie ubezpieczeń wykonywane są przez zakłady ubezpieczeniowe, które realizują swą działalność przez oferowanie i udzielanie ochrony ubezpieczeniowej na wypadek wystąpienia ryzyka skutków zdarzeń związanych z niekorzystnymi zdarzeniami losowymi, w tym spowodowanymi przez przyrodę. Na naszym rynku ubezpieczenia obowiązkowe budynków dotyczą jedynie osób prowadzących działalność rolną (budynki rolnicze). Ubezpieczonym rolnikom przysługuje odszkodowanie za szkody powstałe w budynkach na skutek zdarzeń losowych spowodowanych zdarzeniami na skutek sił natury. Z kolei inne osoby bądź instytucje i przedsiębiorstwa mogą swe mienie ubezpieczyć. Powstałe na skutek katastrofy szkody bardzo znacząco uszczuplają budżety poszkodowanych i dlatego produkty ubezpieczeniowe powinny zapewnić bezpieczeństwo finansowe ludzi na wypadek takich zdarzeń. Specjalną uwagę należy zwrócić na

ubezpieczenia nieruchomości, które mogą rozwinąć swoje formy i zakres poprzez rozszerzenie ofert w zakresie ubezpieczeń od zagrożeń naturalnych. Ubezpieczenia majątkowe mogą znacząco wpłynąć na bezpieczeństwo finansowe poszkodowanych, jak również racjonalizować wydatki państwa. Udział ubezpieczeń w finansowaniu ryzyk katastrofalnych jest obecnie postrzegany przez ludność i organy władzy państwowej jako ważny problem współczesnego społeczeństwa, który wymaga wypracowania odpowiednich metod i ustalenia zasad finansowania szkód i zniszczeń spowodowanych przez żywioły. Skutki usuwania zniszczeń są niekiedy bardzo długotrwałe i pracochłonne. Przedmiotami narażonymi, nie objętymi ubezpieczeniami obowiązkowymi są nieruchomości, mienie ruchome, sprzęt, wyposażenie, uprawy, zebrane plony, zapasy, zwierzęta gospodarskie i inne. W związku z powyższym rozpatrując wyniki rynku ubezpieczeniowego oparte na analizie porównawczej dotyczące składek i odszkodowań w grupie 8 (Dział II Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe), tj. ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupy 3-7 klasyfikacji ubezpieczeniowej, spowodowane przez: ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły; energię jądrową; obsunięcia ziemi lub tąpnięcia należy uznać, że składka roczna w stosunku rok 2012 do roku 2013 wzrosła o 7,41%, (tab.1), liczba polis o 11,28% (tab. 2). Z kolei odszkodowania wzrosły o 14,11% (tab. 3), a liczba wypłat o 18,27% (tab. 4). Należy zauważyć w tym miejscu, że ubezpieczenia katastroficzne od szkód spowodowanych żywiołami są kategorią ubezpieczeń rozwijającą się i coraz bardziej zauważalną na rynku ubezpieczeniowym przez społeczeństwo.

Tabela 1. Składka brutto

Table 1. Gross premium

Grupa	IV kw. 2012 (tys. zł)	IV kw. 2013 (tys. zł)	Różnica rok do roku
Szkody spowodowane żywiołami	2 901 725	3 116 876	7,41%
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	418 781	434 102	3,66%

Zródło: Wyniki rynku ubezpieczeniowego w 2013 r. <http://piu.org.pl/analizy/project/1801/pagination/1>. (26.03.13)

Tabela 2. Liczba polis ubezpieczeniowych

Table 2. The number of insurance policies

Grupa	IV kw. 2012 (tys. zł)	IV kw. 2013 (tys. zł)	Różnica rok do roku
Szkody spowodowane żywiołami	8 043 279	8 950 622	11,28%
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	1 524 017	1 930 816	26,69%

Zródło: Wyniki rynku ubezpieczeniowego w 2013 r. <http://piu.org.pl/analizy/project/1801/pagination/1>. (26.03.13)

Tabela 3. Odszkodowania**Table 3.** Compensation

Grupa	IV kw. 2012 (tys. zł)	IV kw. 2013 (tys. zł)	Różnica rok do roku
Szkody spowodowane żywiołami	1 149 765	1 312 041	14,11%
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	142 994	146 510	2,46%

Zródło: Wyniki rynku ubezpieczeniowego w 2013 r. <http://piu.org.pl/analizy/project/1801/pagination/1>. (26.03.13)

Tabela 4. Liczba wypłat**Table 4.** The number of payments

Grupa	IV kw. 2012 (tys. zł)	IV kw. 2013 (tys. zł)	Różnica rok do roku
Szkody spowodowane żywiołami	259 003	306 335	18,27%
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	23 743	35 633	50,08%

Zródło: Wyniki rynku ubezpieczeniowego w 2013 r. <http://piu.org.pl/analizy/project/1801/pagination/1>. (26.03.13)

Tabela 5. Zestawienie zbiorcze składki brutto i wypłaconych odszkodowań i świadczeń**Table 5.** Summary of cumulative gross premiums and paid compensation and settlement

Rok	Składka przypisana brutto (w tys. zł)	Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (w tys. zł)
2003	15 666 626	8 777 429
2004	17 684 918	9 702 103
2005	18 758 690	9 952 565
2006	19 680 479	10 052 085
2007	21 350 272	10 776 565
2008	22 789 787	11 126 696
2009	22 594 991	13 373 838
2010	24 594 551	15 425 738
2011	26 237 160	14 247 875
2012	26 265 204	14 044 897

Zródło: Polska Izba Ubezpieczeń. Raport roczny 2012. Wydawca: Centrum Edukacji Ubezpieczeniowej na zlecenie Polskiej Izby Ubezpieczeń

METODY BADAWCZE I CHARAKTERYSTYKA RESPONDENTÓW

Podstawowym celem i założeniem badań przeprowadzonych metodą sondażu diagnostycznego było uzyskanie opinii i informacji na temat katastrof spowodowanych przez przyrodę, usuwania ich skutków, finansowania powstałych zniszczeń i strat oraz wprowadzenia na rynek ubezpieczeń produktów ubezpieczeniowych zapewniających ochronę majątku i nieruchomości na wypadek tych zdarzeń. W celu pozyskania danych wykorzystano metodę badawczą za pomocą ankiety. Poznaniu opinii na temat finansowania strat po zdarzeniach katastroficznych oraz weryfikacji powszechnych poglądów na ten temat posłużył przygotowany specjalnie do tego celu kwestionariusz ankietowy. W celu doboru próby poddano analizie regiony naszego kraju pod kątem występowania zagrożeń naturalnych. W badaniu wzięli udział respondenci wytypowani na podstawie doboru celowościowego. Sondaż przeprowadzono w następujących województwach: pomorskim, mazowieckim, śląskim, małopolskim i podkarpackim. Wytypowana została próba respondentów w województwach, które charakteryzowały się większą częstotliwością występowania groźnych zjawisk naturalnych takich jak powódź, huragan, osuwisko. Badania przeprowadzone były wśród osób prowadzących gospodarstwa domowe o różnej liczebności (objęły: 195 osób).

Kwestionariusz ankietowy zawierał 21 pytań. Pytania były uszeregowane tematycznie i dotyczyły między innymi:

- podstawowych informacji na temat respondentów,
- opinii i doświadczeń związanych z zagrożeniami naturalnymi i zdarzeniami katastroficznymi,
- poglądu na finansowanie strat po zdarzeniach katastroficznych.

Uzyskane informacje i wiedza o postawach, ocenach, pragnieniach i potrzebach grupy badanej pozwoliły ocenić możliwości, przesłanki oraz wskazały rozwiązania do zmniejszania strat i szkód po zdarzeniach niekorzystnych. Uzyskane wyniki z badania ankietowego zweryfikowały poglądy respondentów i wskazały kierunki działania dotyczące zapobiegania zagrożeniom oraz wytyczyły sposoby finansowania strat spowodowanych zdarzeniami katastroficznymi. Zebrane informacje naznaczyły możliwości i założenia wprowadzenia na rynek produktów ubezpieczeniowych od zdarzeń katastroficznych o szerszym zakresie.

BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD GOSPODARSTW DOMOWYCH

Badania przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego w grupie respondentów zostały przeprowadzone na przełomie roku 2009/2010 na terenach miast i wsi, z wykorzystaniem kwestionariusza ankietowego. Badanie miało charakter jakościowy. Oszacowano własności zdarzeń katastroficznych i opinii osób na temat zagrożeń naturalnych. W badaniu wzięły udział osoby

w wieku od 20 lat do ponad 50 lat. Zdecydowana większość ankietowanych osób doświadczyła w rejonie zamieszkania zdarzenia o znamionach katastroficznych spowodowanych przez przyrodę. W badaniu wzięły udział osoby prowadzące gospodarstwa domowe o różnej liczebności członków, zamieszkujące wspólnie oraz posiadające wspólny majątek. Były to osoby fizyczne pracujące na posadach stałych, najemnie, emeryci oraz osoby pracujące na własny rachunek bądź prowadzące działalność rolniczą, przy czym nie było to ich głównym zajęciem. Sytuacja materialna respondentów była oceniana jako dobra i przeciętna. Głównym źródłem utrzymania ankietowanych była umowa o pracę, praca na własny rachunek oraz praca w gospodarstwie rolnym.

Pytania dotyczyły:

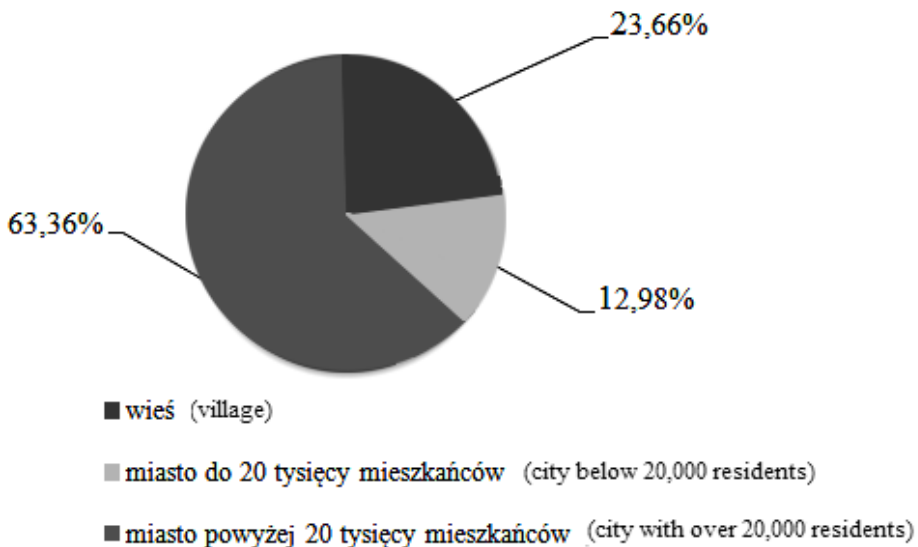
- typu gospodarstw domowych: miejsca zamieszkania, wieku respondentów, źródła utrzymania;
- strat i szkód wyrządzonych przez katastrofę: czy zrealizowało się ryzyko szkód katastroficznych w rejonie zamieszkania, jaki żywioł spowodował straty, jaki organ udzielił pomocy poszkodowanym, jaka była forma udzielonego wsparcia dla poszkodowanych przy odbudowie;
- czynników motywacyjnych, które mogą wpływać na zakup polis ubezpieczeniowych: posiadanie polisy ubezpieczeniowej, co miało wpływ na zakup polisy ubezpieczeniowej, preferowana wysokość składki ubezpieczeniowej, czy poszkodowani wyrażali chęć zakupu polis od żywiołów naturalnych, forma ubezpieczeń katastroficznych oraz działań jakie powinny zostać podjęte w celu ograniczenia strat i szkód.

Po przeanalizowaniu uzyskanych wyników ustalono, że:

1. Zdecydowana większość ankietowanych zamieszkuje w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców, jednak znaczna część (blisko ¼) zamieszkuje wieś (ryc. 1). Najbardziej liczebnymi grupami wiekowymi były osoby w przedziałach: 20-25 lat, 26-30 lat i 31-35 lat (ryc. 2). Łączna wielkość w tych grupach wiekowych objęła ponad 70% respondentów. Głównym źródłem utrzymania respondentów była umowa o pracę, ponad 82% (ryc. 3). Respondenci posiadają, także inne źródła utrzymania, przy czym tylko niewiele ponad 4% ankietowanych utrzymuje się z rolnictwa.
2. Zrealizowanie się ryzyka szkód katastroficznych w rejonie zamieszkania u respondentów było na poziomie ponad 56% (ryc. 4). Zdarzeniem, które spowodowało olbrzymie straty, była przede wszystkim powódź, ponad 30%, a następnie huragan, ponad 18% (ryc. 5). Po wystąpieniu zdarzenia osoby poszkodowane uzyskały pomoc przede wszystkim od rodzin 34,48% respondentów oraz od organizacji pozarządowych ponad 20% (ryc. 6). Znaczącą pomoc udzielił w miejscowościach dotkniętych zdarzeniem sołtys, ponad 12%, oraz różne organy administracji (gmina, województwo) łącznie ponad 55%. Formy udzielonej pomocy były różne: przede wszystkim fizyczna przy usuwaniu strat po zdarzeniu katastroficznym, ponad 42% oraz rzeczowa, ponad 19%, (ryc. 7). Z ubezpieczeń w celu ochrony

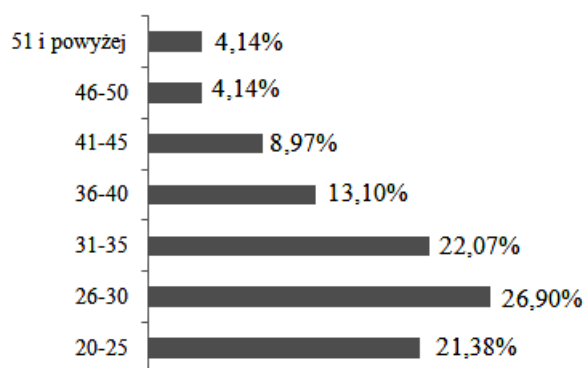
majątku korzystało blisko 63,45%, (ryc. 8). Wpływ na zakup polisy ubezpieczeniowej od zdarzeń katastroficznych miało przede wszystkim poczucie bezpieczeństwa 68,28%, oraz przystępna składka ubezpieczeniowa 55,17%, a także szybkość wypłaty odszkodowania (ryc. 9). Ankietowani wypowiedzieli się także na temat wysokości składki, którą byliby skłonni zapłacić za ubezpieczenie od ryzyka określając ją na poziomie od 10 do 30 zł., ponad 44 %, oraz od 31 do 50 zł., ponad 32% rocznie, a więc stosunkowo niewielką. Tylko niektórzy z respondentów gotowi byliby zapłacić składkę powyżej 100 zł., 4,14% (ryc. 10).

Ankietowani widzą potrzebę zakupu polis ubezpieczeniowych od ryzyk katastroficznych od wszystkich żywiołów (ryc. 11). Respondenci uznali, że ubezpieczenia od ryzyka katastroficznego powinny mieć formę dobrowolną, tak uważało ponad 67%, natomiast za obowiązkową formę opowiedziało się ponad 32% ankietowanych (ryc. 12). Według opinii respondentów powinny zostać podjęte działania ograniczające straty i szkody spowodowane zdarzeniami katastroficznymi. Do tych działań należą w opinii 60% badanych: przede wszystkim stworzenie kompleksowego i przystępnego systemu ubezpieczeń, poszerzenie prewencyjnych działań władz rządowych i samorządowych - 58,62%, oraz zintensyfikowanie edukacji społeczeństwa w zakresie zagrożeń naturalnych - 54,48% (ryc. 13).

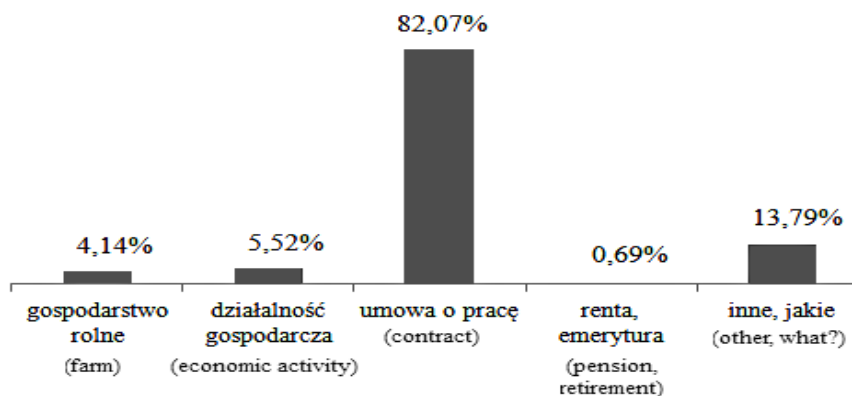
Ryc. 1. Miejsce zamieszkania (opracowanie własne)

Fig. 1. Dwelling-place (own elaboration)

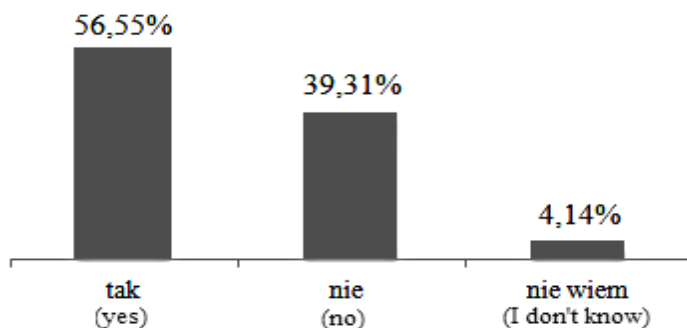
Ryc. 2. Wiek respondentów (opracowanie własne)

Fig. 2. Age of respondents (own elaboration)

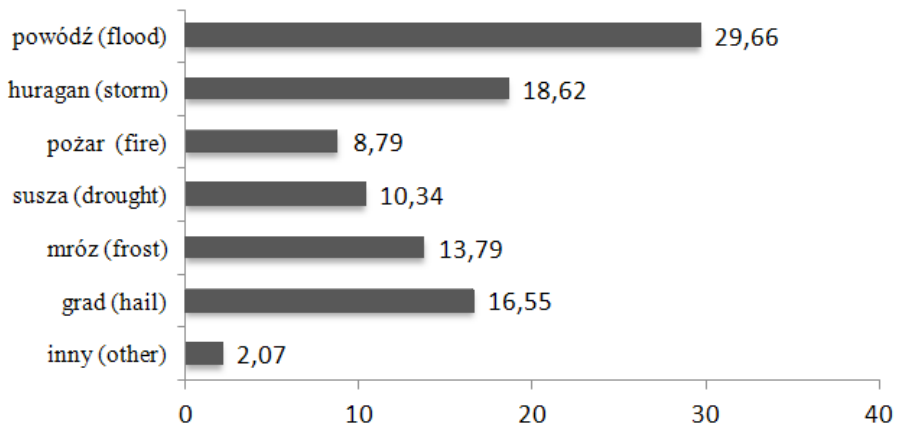
Ryc. 3. Źródło utrzymania (opracowanie własne)

Fig. 3. Source income (own elaboration)

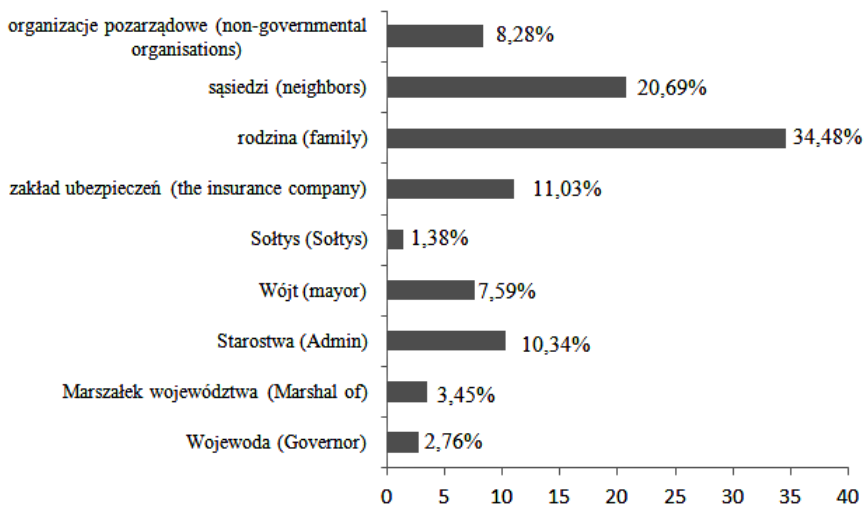
Ryc. 4. Zrealizowanie się zagrożenia naturalnego w rejonie zamieszkania (opracowanie własne)

Fig. 4. Implementation of a natural hazards in the area of residence (own elaboration)

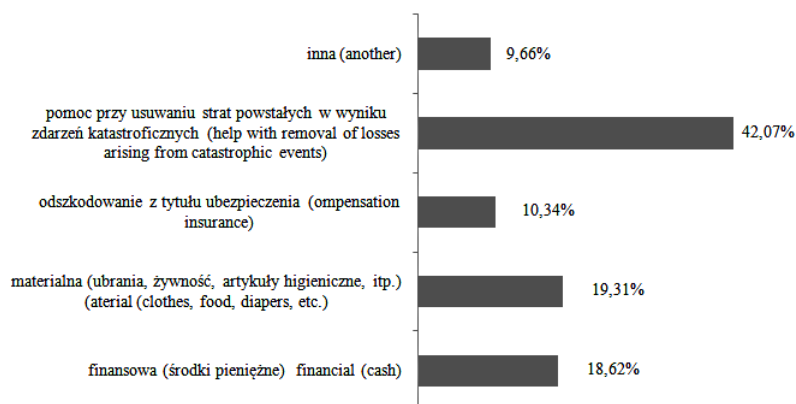
Ryc. 5. Zdarzenie katastroficzne, które spowodowało straty i zniszczenia (opracowanie własne)

Fig. 5. Catastrophic event which caused the loss and destruction (own elaboration)

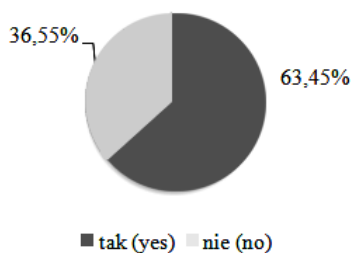
Ryc. 6. Instytucje i podmioty, które udzieliły pomocy i wsparcia poszkodowanym po zdarzeniu katastroficznym (opracowanie własne)

Fig. 6. Institutions and subjects which help and assistance gave to the aggrieved parties after the catastrophic event (own elaboration)

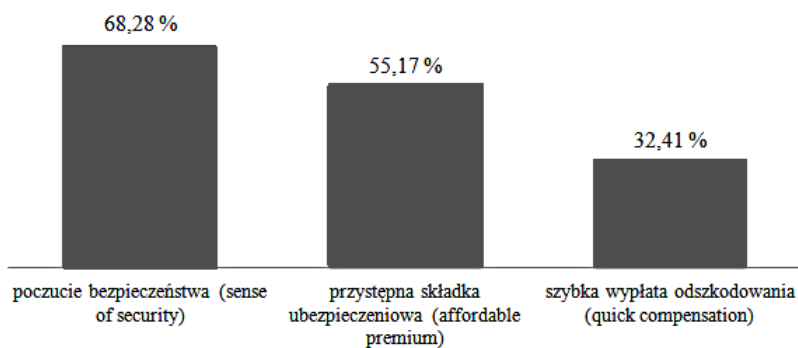
Ryc. 7. Pomoc osobom poszkodowanych przez żywioł. Zasiłki, odszkodowania i inne formy pomocy (opracowanie własne)

Fig. 7. Help to persons of the aggrieved parties through the element. Benefits, compensations and other forms of assistance (own elaboration)

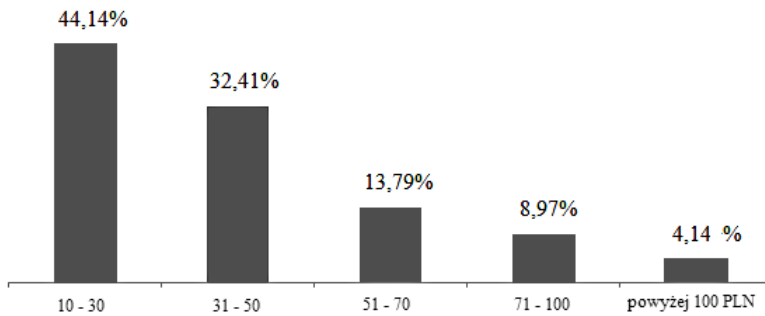
Ryc. 8. Posiadanie polisy ubezpieczeniowej od zdarzeń katastroficznych (opracowanie własne)

Fig. 8. Holding the insurance policy from catastrophic events (own elaboration)

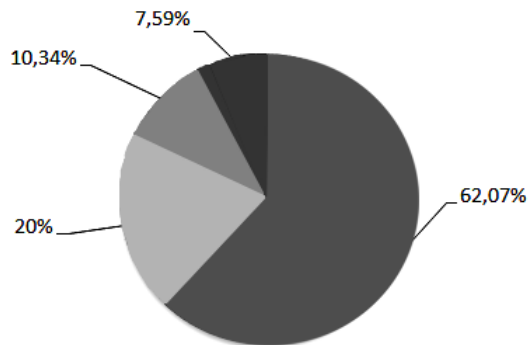
Ryc. 9. Co miało wpływ na zakup polisy ubezpieczeniowej (opracowanie własne)

Fig. 9. What affected for the purchase of the insurance policy (own elaboration)

Ryc. 10. Preferowana wysokość miesięcznej składki w zł. (opracowanie własne)

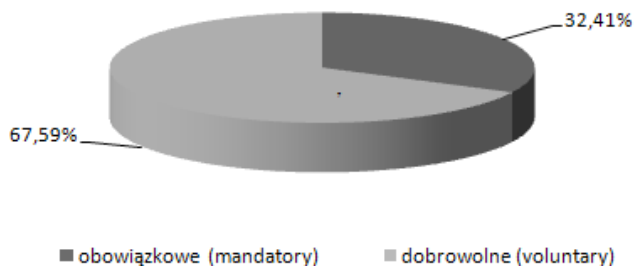
Fig. 10. Preferred amount of the monthly contribution in PLN (own elaboration)

- od wszystkich żywiołów spowodowanych siłami natury (from all the elements brought about by the forces of nature)
- od żywiołów, które wystąpiły w rejonie zamieszkania (from elements that have occurred in the area of residence)
- od żadnego wskazanego żywiołu (from any specified element)
- innych (other)

Ryc. 11. Chęć zakupu polisy ubezpieczeń od żywiołów (opracowanie własne)

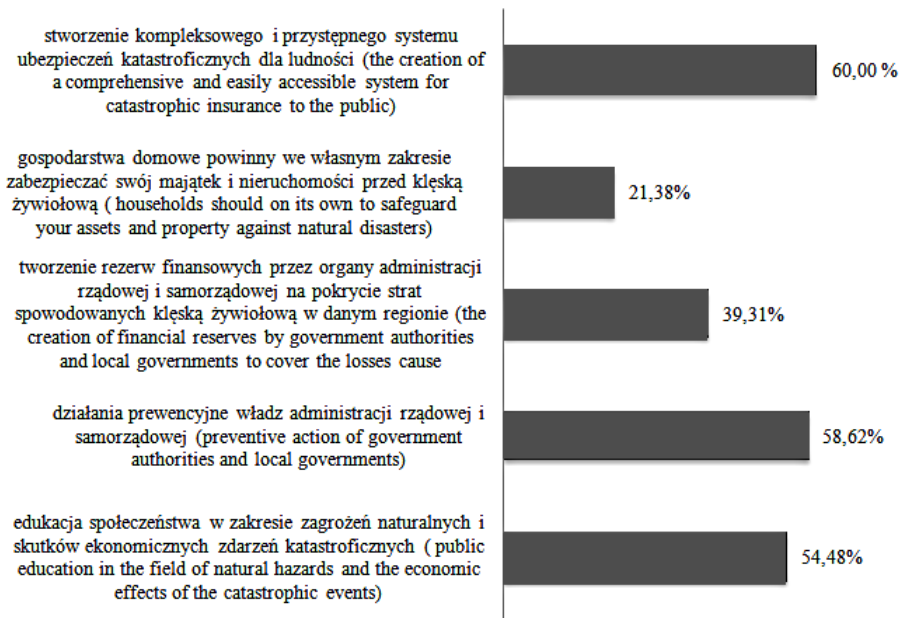
Fig. 11. Desire for the purchase of the insurance policy of insurance against elements (own elaboration)

- obowiązkowe (mandatory)
- dobrowolne (voluntary)

Ryc. 12. Forma ubezpieczeń katastroficznych (opracowanie własne)

Fig. 12. Catastrophic insurance form (own elaboration)

Ryc. 13. Działania jakie powinny zostać podjęte w celu ograniczenia strat powstałych w wyniku zdarzeń katastroficznych (opracowanie własne)

Fig. 13. What action should be taken in order to reduce losses resulting from catastrophic events (own elaboration)

WNIOSKI

Uzyskane informacje i pozyskana wiedza o postawach, ocenach, oczekiwaniach i potrzebach poszczególnych grup respondentów pozwoliły ocenić możliwości, przesłanki oraz wskazały kierunki prac mających na celu doprowadzenie do zmniejszania strat i szkód po zdarzeniach ryzyk katastroficznych. Badania ankietowe zweryfikowały ogólnie znane opinie i wskazały możliwości w podjęciu działań dotyczących zapobiegania katastrofie oraz wytyczyły sposoby finansowania strat spowodowanych zdarzeniami katastroficznymi. Uzyskane wyniki pozwoliły sformułować następujące wnioski na temat zdarzeń katastroficznych, ich skutków i sposobów finansowania strat i zniszczeń. Na rynku ubezpieczeniowym powinna być dostępna szersza ochrona ubezpieczeniowa na wypadek wystąpienia zagrożenia naturalnego. Większość ankietowanych osób fizycznych prowadzących gospodarstwa domowe doświadczyło zdarzenia katastroficznego spowodowanego naturą w rejonie swojego zamieszkania. Jako najbardziej dotkliwe i pozostawiające po sobie ogrom zniszczeń i strat, ankietowani wskazali powódź oraz huragan. Badane osoby wypowiedziały się także na temat udzielonej pomocy i jej formy. Osoby poszkodowane otrzymały pomoc w większości przypadków od swoich rodzin, najczęściej w postaci pomocy

osobistej przy usuwaniu skutków, jakie spowodowało zdarzenie naturalne. Badane gospodarstwa domowe w ponad 60 % posiadały polisy ubezpieczeniowe swojego majątku. Nie było to jednak kompleksowe ubezpieczenie od wszystkich szkód wynikających z klęsk żywiołowych. Na zakup polisy ubezpieczeniowej wpływało poczucie bezpieczeństwa respondentów. W większości przejawili oni chęć ubezpieczenia swojego majątku od wszystkich możliwych żywiołów. Preferowana składka ubezpieczeniowa w zakresie ubezpieczeń majątkowych katastrof wynosiła od 10 – 30 zł miesięcznie, w zależności od sumy ubezpieczenia. Według opinii ankietowanych, ubezpieczenia tego typu powinny mieć formę ubezpieczeń dobrowolnych. Osoby prowadzące gospodarstwa domowe wypowiedziały się także na temat działań, jakie powinny zostać podjęte w celu ograniczenia strat. Ponad połowa opowiedziała się za stworzeniem kompleksowego i przystępnego systemu ubezpieczeń katastroficznych dla ludności. Kolejnym oczekiwanym przez nich działaniem, w celu ograniczenia strat, są działania prewencyjne władz administracji rządowej i samorządowej oraz edukacja społeczeństwa o zagrożeniach naturalnych. Wystąpienie zdarzenia katastroficznego powoduje wielkie straty i osoby poszkodowane nie są w stanie same odbudować swojego utraconego majątku. Po wystąpieniu zdarzenia katastroficznego ludzie poszkodowani często pozostają bez środków do normalnej egzystencji. W takich przypadkach oczekują oni szybkiej pomocy finansowej i pomocy materialnej przy odbudowie utraconego bądź zniszczonego majątku. W związku z powyższym bardzo ważną kwestią jest zorganizowanie przez państwo efektywnego systemu pomocy, który realizowany byłoby przez różne instytucje państwowe i finansowe.

Literatura:

- Handschke J., Monkiewicz J., 2010, Ubezpieczenia. Podręcznik akademicki. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 5.
- Lisowski A., 1999, Diagnoza potrzeb i realizacja globalnej polityki społecznej, [w:] Kurzynowski A. (red.), 1999, Polityka społeczna, globalna i lokalna, SGH – IGS, Warszawa, 114-127.
- Nowakowski Z., Szafran H., 2009, Bezpieczeństwo w XXI wieku, RS Druk Drukarnia Wydawnictwo, Rzeszów.
- Owsiak S., 1999, Finanse publiczne. Finanse ubezpieczeń społecznych. Obowiązki państwa w zakresie ubezpieczeń. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Dz. U. Nr 226 poz. 1825.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r., o zarządzaniu kryzysowym. Dz. U. z Ustawa z 2009 r., nr 131 poz. 1076.
- www.piu.org.pl. (26.03.13).

SUMMARY

We felt in the country, as it is difficult to fight with natural elements, and each fears the destruction and damage caused by natural hazards. The destruction and losses they cause these events are frightening and people often lose their lifetime achievements. Damage and destruction are catastrophic phenomenon that will take place, also in the future. A key impact on this state of affairs is changing the climate, the greater the population and the development of technology and environmental degradation. These are the factors that have a major impact and importance on the extent and size of catastrophic damage. In modern times we are seeing an increased incidence of transactions events of natural disasters caused by natural hazards. The size of the damage arising as a result of these events are no longer local, but are more spacious. Floods, storms, droughts and other events caused by nature, absorb enormous financial resources from the State budget and local governments territorial.

